

De inhoudelijke overeenkomst tussen het zojuist vermelde manuscript en de in een vorige paragraaf genoemde geloofsbeschrijving door de Kralingse predikant Theodorus van der Groe is evident. Inderdaad blijkt na vergelijking van de gegeven citaten het eind 1742 door de pamflettist bemachtigde stuk identiek te zijn aan het manuscript dat begin 1742 in de kennissenkring van Van der Groe circuleerde. De volledige versie waarover de pamflettist nog beschikte, is echter verloren gegaan⁴²): we beschikken slechts over een uittreksel van de hand van Adriaan van der Willigen, door hem ten behoeve van Jacob Groenewegen vervaardigd omdat het originele uitvoerige exemplaar er door veelvuldig gebruik al te 'gruttig' (verfomfaaid) uitzag. Dit extract is in onze eeuw samen met de briefwisseling tussen Van der Willigen, Groenewegen en Van der Groe uitgegeven en telt in gedrukte versie nauwelijks twintig pagina's⁴³).

DE POLEMIEK VAN 1742 EN DAARNA

Na de reacties tegen het optreden van de Knabbenhouters binnen de grenzen van de kerkelijke gemeente of de besloten kennissenkring volgde onverwachts een felle, openbare maar anonieme aanval. Op maandag 19 november 1742 kondigde de *Leydse Courant* de verschijning aan van het tegen de Knabbenhouters gerichte pamflet *Waarschouwinge aan de Kerke van Nederlandt*, onder vermelding van negen boekdrukkers (te Rotterdam, Amsterdam, Leiden, 's-Gravenhage, Delft, Dordrecht, Haarlem, Utrecht en Gorinchem) bij wie het voor twee stuivers verkrijgbaar was⁴⁴). Voorafgegaan door een reeks toepasselijke bijbelteksten volgde een kale opsomming van achttien onrechtzinnige stellingen die de sekte tot een kerkelijk gevaar van formaat zouden maken. De ontvangst van het pamflet in het aangegeven 'afzetgebied' valt niet te meten, maar in de Rotterdamse kern van de sekte had men het vrijwel direct in handen. Dankzij de onverwijld medewerking van de boekdrukkers Hendrik van Pelt en Adrianus Douci werd een door Pieter Knabbenhouwer zelf ondertekend verweerschrift binnen twee dagen in zeven steden in omloop gebracht⁴⁵). De verontwaardiging die erin verwoord werd betrof vooral de anonimiteit waarmee de auteur tegen de Knabbenhouters, nota bene zonder bewijsvoering, 'andere zoo openbaar durft noemen met een ongelegte naam, en haar zoo veel valsche en logenagtige stellingen durft op haar lijf te werpen'. Zeker beoogde die persoon om na de roerige Eswijler-jaren 'onze gereformeerde en bijzonder onze